

Naturerhverv.dk

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne

Danmark og EU investerer i landdistrikterne.

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development' (EAFRD)

Økologisk ungtyreproduktion og naturpleje

Der kan produceres små ungtyre på basis af ammetantekalve og udsætterkøer fra malkekvægholdet, der har afgræsset naturarealer og omdriftsarealer, når de færdigfodres på stald.

Baggrund for produktion af ammetantekalve

Produktionen af økologisk ungvæg (slagtekalve og ungtyre) er meget begrænset i Danmark. De fleste tyrekalve af stor race, født i de økologiske malkekvægsbesætninger, sælges i 2-4 ugers alderen til opfodning hos konventionelle slagtekalve- og ungtyreproducenter. Det økologiske regelsæt for mælketil-delning, afgræsning og fodring med minimum 60 % grovfoder samt de nuværende afregningspriser for kødet gør, at det er særdeles vanskeligt at få produktionsøkonomi i en produktion af økologisk ungvæg.

Når en økologisk malkeko udsættes midt i eller sidst i laktationen, kan hun imidlertid fint anvendes til opfostring af to ammetantekalve på vedvarende græsarealer. I nogle tilfælde, fx kalve født i efteråret, vil ammetantekalvene kunne slagtes direkte fra omdriftsarealet i oktober, evt. tilskudsfordret i den sidste 1-2 måneder på græs. Men for langt de fleste ammetantekalve, fx født i perioden nytår til sommer, vil en form for færdigfodring på stald oftest være nødvendig for at sikre en vis størrelse på og fedme af slagtekroppen.

Under projektet "Naturpleje som professionel driftsgren", har et delprojekt undersøgt mulighederne for en produktion af ungtyre baseret på tyrekalve og udsætterkøer fra malkekvægsbesætninger samt afgræsning på naturplejearealer. Formålet var at undersøge tilvækst og slagte kvalitet af tyrekalve slagtet ca. 1 år gamle, når kalvene var født på forskellige tidspunkter på året. Der indgik således kalve født omkring nytår, kalve født i marts-april og kalve født i maj-juni repræsenterende hhv. vinter, forår og sommerfødte kalve.

Ammetanter og -kalve på naturplejearealet ved Skjern Å sommer 2011.

Produktionen hos landmanden

En økologisk kvægbruger indkøbte de økologiske DH udsætterkøer og to tyrekalve til hver ad 3 omgange (vinter, forår og sommer). Efter etablering af bånd mellem ko og kalve på stald, blev køer og kalve udsat på et naturplejeareal ved Skjern å fra maj. Kalvene født i juni-juli kom dog først på græs i juli. Der blev ikke suppleringsfodret på naturplejearealet. I august flyttedes køer og kalve på omdriftsarealer, og i oktober blev kalvene sendt til Kvægbrugets Forsøgscenter (KFC), mens køerne blev leveret til slagteriet.

Såfremt denne produktionsform skal være en realistisk mulighed, er det vigtigt, at koen kan sælges til

samme eller højere pris til slagteriet end den er indkøbt til, og at koen ikke behøver dyrlæge eller behandlinger undervejs. Det er afgørende, at koen er over ½ år henne i laktationen, når hun lukkes på vedvarende arealer med kalvene. Er hun tidligt i laktationen, vil hun miste for meget huld, idet der ikke er mulighed for tilskuds fodring på naturplejearealet. Produktionsøkonomien ved ammetantekalveproduktion vil blive præsenteret i en senere artikel.

Færdigfodring på KFC

Ved ankomst til KFC, blev hvert kalvepar delt. Den ene kalv blev tilbudt en blanding af to græsensilager (behandling ENS). Den anden kalv blev tilbudt en TMR

blanding af 40 % valset byg og 60 % græsensilage (på tørstofbasis), (behandling TMR). De sommerfødte kalve var dog så små ved ankomst i oktober, at alle kalve fik tilbudt TMR rationen i de første 2 måneder, hvorefter de blev delt på ENS og TMR. Der indgår 2 x 5 vinterfødte, 2 x 7 forårsfødte og 2 x 4 sommerfødte kalve i opgørelsen. Kriteriet for at slagte kalvene som små ungtyre var, at de enten nåede en levende vægt på 400 kg eller nåede 1 års alderen.

Tilvækst før, under og efter opdræt på naturplejearealer

De vinter-, forårs- og sommerfødte kalve var hhv. 142, 37 og 31 dage gamle, da de kom på naturple-

Ammetantekalve under færdigfodring på KFC vinter 2012.

jearealet og havde vokset 675, 555 og 580 g/dag fra fødsel til udbinding, og vejede således 137, 63 og 60 kg ved udbinding.

Perioden på naturplejearealet varede hhv. 101, 86 og 60 dage for de vinter-, forårs- og sommerfødte kalve, og de vejede 237, 126 og 90 kg ved overflytning til omdriftsarealet. Dermed havde kalvene i perioden på naturplejearealet vokset hhv. 980, 740 og 475 g/d for vinter-, forårs- og sommerfødte kalve. Perioden på omdriftsarealet varede ca. 2 mdr., og i den periode voksede de vinter-, forårs- og sommerfødte kalve hhv. 455, 1010 og 585 g/d, og de var blevet 300, 185 og 150 dage gamle ved levering til KFC.

Tilvækst under færdigfodring på KFC

Der var forskel i tilvækst afhængig af fodringen på KFC. For de vinterfødte kalve var tilvæksten i den 80-100 dages færdigfodringsperiode 1225 g/d for ENS og 1610 g/d for TMR, altså ca. 30 % højere på TMR. For de forårsfødte kalve var

perioden på KFC 145-175 dage og tilvæksten 1180 og 1390 for hhv. ENS og TMR, altså ca. 18 % højere for TMR. De sommerfødte kalve havde behov for den længste færdigfodringsperiode, således mellem 190 og 230 dage for at opnå den samme vægt ved slagtning, og de voksede hhv. 1120 og 1340 g/d for ENS og TMR, altså ca. 20 % højere for TMR. Såfremt kalvene på ENS og TMR skulle opnå samme vægt ved slagtning (380 til 400 kg), skulle kalvene (vinter, forårs og sommerfødte) altså færdigfodres 20, 29 og 44 dage længere, hvis de fik tildelt ENS i forhold til TMR.

Afregning af slagtekrop

I dette forsøg var det ikke muligt at slagte ENS og TMR kalve ved præcis samme slagtevægt, hvorfor ENS kalve i gennemsnit vejede 378 kg og TMR 403 kg. Såfremt vi korrigerer disse data til samme slagtevægt (fx 400 kg), var der kun mindre forskelle i slagtekvalitet (TMR: + 3,3 kg i slagtekrop vægt) og afregningspris (TMR: + 50 øre per kg) svarende til ca. 200 kr ekstra for en TMR fodret kalv. EUROP

form og EUROP fedme samt kød/talgfarve for sådanne små ungtyre vil ligge i intervallet 2.9-3.8, 2.0-2.5 og 3.0 til 3.5.

Afslutning

Der kan produceres små ungtyre på basis af ammetantekalve og udsætterkøer fra malkekvægholdet (store racer), der har afgræsset naturarealer og omdriftsarealer, når de færdigfodres på stald. Færdigfodring sker hurtigst med en ensilage-baseret ration iblandet korn, hvorved der kan spares 3-6 ugers fodring fremfor ren ensilagefodring. Fodring med ren græsen-silage frem til slagtning medfører derimod kun lidt dårligere slagtekvalitet, og ca. 200 kr lavere total afregningspris.

Afhængig af fødselstidspunkt på året og græsudbuddet kan færdigfodringsperiodens længde variere betydeligt. Formodentlig kan færdigfodringsperioden med fordel øges yderligere et par måneder for at kunne levere slagtekroppe på 220-240 kg i fedme 3, hvilket vil udløse en bedre afregningspris.

Flere oplysninger

Mogens Vestergaard,
AU Foulum,
mogens.vestergaard@agrsci.dk

Thorkild Nissen,
Økologisk Landsforening,
tbn@okologi.dk